

Н.І. Єсінова, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.В. Нікітіна, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

В.В. Старцева, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРОБЛЕМА АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ВНЗ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

Сучасна освіта пов'язується з посиленням ролі професійної адаптації студента в період навчання у вищому навчальному закладі. Пред'являються нові вимоги до професійної адаптації студента, спрямовані на формування соціально і професійно-мобільної особистості фахівця з високим рівнем готовності до майбутньої діяльності.

Тому так гостро стоїть проблема соціально-психологічної адаптації студентів-першокурсників, так як студенту дуже складно звикнути до нових умов навчання у вищому навчальному закладі.

Адаптаційний період студентів-першокурсників супроводжується труднощами в навчанні, поява яких зумовлена об'єктивними суперечностями між наявним рівнем готовності до навчання у вищому навчальному закладі та вимогами навчальної діяльності у вищій школі.

Труднощі соціально-психологічної адаптації обумовлені факторами новизни навчальної комунікації, обсягу інформації, специфікою взаємодії з викладачами і спілкування в навчальній групі виражається в ситуаціях складності засвоєння навчальної інформації, підвищеної стомлюваності, брак часу, неузгодженості взаємної відповідальності при виконанні колективного навчального проекту, відсутності регламентації і контролю з боку викладача супроводжується негативними емоційними станами тривоги, почуттям неповноцінності, неспроможності, безпорадності.

Чим студент успішніше адаптується до нових умов, до нового колективу, до нових норм і цінностей студентської групи, тим успішніше буде процес самореалізації у його студентському житті, а потім у майбутній професійній діяльності та в подальшому своєму житті.

Таким чином, можна сформулювати проблему дослідження: як організувати соціально-педагогічний супровід, що сприяє успішній адаптації студентів-першокурсників до умов життєдіяльності у вищому навчальному закладі.

Процес адаптації має вирішальне значення в підтримці адекватних співвідношень студента і викладача. Адаптація характеризується як активне творче пристосування студентів першого курсу до умов вищого навчального закладу, в процесі якої в них формуються навички та вміння організації та розумової діяльності, покликання до обраної студентом професії, раціональний колективний і особистий режим праці, дозвілля і побуту, система роботи з професійною самоосвітою і самовихованням професійно значущих якостей особистості.

Найбільші труднощі пов'язані з нестачею часу на самопідготовку і його правильним використанням, а також розлукою з батьками, підвищеними, в порівнянні зі школою, вимогами викладачів вищого навчального закладу, що негативно позначається на її психологічному стані і підвищення рівня тривожності, занепокоєння, зниження рівня самооцінки.

Слабка підготовка у школі негативно позначається на процесі адаптації, так як незнання основ загальноосвітніх предметів призводить до складнощів адаптації до навчального процесу у вищому навчальному закладі, труднощів у засвоєнні предметів у вищій школі. Слабко розвинені навички спілкування та ведення дискусії призводить до того, що студент-першокурсник відчуває труднощі в міжособистісних відносинах у групі, у своєму студентському колективі.

Соціальне партнерство встановлюється як рівноправна взаємодія педагога і студента, збагачує зміст професійної підготовки майбутнього фахівця. Однак підготовка фахівця не завжди орієнтована на потенційні можливості соціального партнерства.

Таким чином, можна зробити висновки про те, що соціально-психологічна адаптація першокурсників являє собою зміну, перебудову психіки індивіда під впливом об'єктивних факторів середовища, процес ламання старого та встановлення нового динамічного стереотипу – стійкої системи тимчасових нервових зв'язків, що забезпечує певну інтенсивність і послідовність реакцій організму та психіки на зміну зовнішніх і внутрішніх впливів.

Соціально-психологічна адаптація особистості компенсує недостатність звичної поведінки в нових умовах, завдяки їй створюються можливості оптимального функціонування особистості в новій обстановці. Здійснення основних функцій вищої освіти сприяє адаптації студента. До функцій вищого навчального закладу можна віднести підготовку особистості до самостійного життя, самореалізації кожної людини, саморозвитку кожного індивіда.